

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Єрмоєнко Світлана Василівна ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ ГОВОРІННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	915
Іванова Наталія Георгіївна МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ КРЕАТОРІВ САЙТУ VIDEOELE (ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ НАВЧАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ)	916
Козак Тетяна Борисівна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СЕМАНТИКИ СЛОВА BLAU ‘СИНІЙ, БЛАКИТНИЙ’ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	919
Марчук Ірина Петрівна ВИКОРИСТАННЯ ЕЛІТНОГО КОНТЕКСТУ В НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО	921
Потенко Людмила Олександрівна ІННОВАЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ	923
Томчаковський Олександр Георгійович НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	925
Тупікова Тетяна Валеріївна ГЕНЕАЛОГІЧНА СПОРІДНЕНІСТЬ GELB I GRÜN	927
Швелідзе Лідія Дмитрівна ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ	929
Alexeyev Mykola CLEAR ENGLISH OF LAW: A POSSIBILITY OR A NECESSITY?	931
Ковальова Ксенія Олександрівна КОНЦЕПТ ТЕКСТИЛЬ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОНСТАНТА АНГЛОМОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	933
Лесневська Катерина Вікторівна СУЧАСНІ ТРЕНДИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	934

СЕКЦІЯ 26. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

Мамич Мирослава Володимирівна, Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ	937
Кісельова Анастасія Андріївна, Мамич Мирослава Володимирівна ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕРЕЖЕВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	939
Назаренко Оксана Миколаївна, Кабанцева Надія Вікторівна АВТОРСЬКИЙ КОМЕНТАР ЯК МЕТАТЕКСТ ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ «МАЛЬВИ» РОМАНА ІВАНИЧУКА	941

СЕКЦІЯ 27. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Колкутіна Вікторія Вікторівна ОПОВІДНА СТРАТЕГІЯ СУЧАСНОГО СТОРІТЕЛІНГУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	943
Маляренко Тетяна Анатоліївна ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНО-КИТАЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	945
Скалацька Олена Віталіївна МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ В МЕДІЙНИХ ТРЕНДАХ	946
Владишевська Вікторія Вікторівна, Демченко Олександр Петрович ДИПЛОМАТИЧНЕ ЛИСТУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНЕ ЯВИЩЕ	948
Грушевська Юлія Андріївна РОЛЬ ВЛАСНОЇ НАЗВИ У СКЛАДІ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	950
Літвінчук Ірина Сергіївна АДАПТАЦІЯ ЗМІ ДО НОВИХ ВИМОГ ЦИФРОВОЇ ЕРИ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ДО ЦИФРОВИХ	952
Menshykova Zhanna, Menshykova Anastasiia MARKETING COMMUNICATIONS: TRENDS AND PROSPECTS	954
Чубук Олег Леонтійович ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ РЕДАКЦІЙ ПІСЛЯ РЕЛОКАЦІЇ І ДЕОКУПАЦІЇ	956

СЕКЦІЯ 28. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Барсукова Тетяна Олександрівна, Смолякова Ірина Дмитрівна МОТИВАЦІЯ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	959
Антіпова Жанна Ігорівна, Кучеренко Геннадій Васильович АДАПТИВНЕ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖАНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	961

може передати характери персонажів, їхні відносини та емоції. Мовленнєві жести можуть допомагати читачеві краще розуміти настрій героїв. У художніх текстах вербальні та невербальні засоби комунікації співпрацюють для створення унікального твору, який здатний вразити, зацікавити та залишити слід у серцях читачів.

Перспективи лінгвістичного аналізу невербальної комунікації вбачаємо у дослідженні впливу культурних відмінностей на невербальну комунікацію, використання різних технологій, таких як штучний інтелект, для аналізу невербальної комунікації може допомогти в автоматизації процесу дослідження та отриманні нових даних, розширення досліджень невербальної комунікації може мати практичний вигляд у різних сферах, включаючи маркетинг, психологію, міжкультурні комунікації, навчання тощо.

Список використаних джерел

1. Колотій Н. В. Формування навичок невербальної комунікації у майбутніх ІТ-фахівців під час проведення презентацій англійською мовою. *Наукові праці : наук.-метод. журн. ЧДУ ім. П. Могили*. 2019. Вип. 311. С. 97–99.
2. Кротік Н. Л. Навчання невербального спілкування на заняттях з англійської мови у вищих навчальних закладах немовних спеціальностей. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогічні науки*. 2010. № 3. С. 95–97.
3. Яхонтова Т. В. Візуальні елементи та їх функціональна роль у текстах сучасних англomовних наукових статей. *Вісник ХНУ. Серія РГФ*. 2007. Вип. 772. С. 87–91.

Ключові слова: невербальна комунікація, міміка, проксемика, різножанрові тексти.

Keywords: non-verbal communication, mimicry, proxemics, texts of different genres.

Тупікова Тетяна Валеріївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент

ГЕНЕАЛОГІЧНА СПОРІДНЕНІСТЬ *GELB* I *GRÜN*

Незважаючи на велику кількість робіт з вивчення проблеми кольоропозначення у різних мовах, у них майже не підіймаються питання зародження словоформ та розвитку їх семантики в ході зміни мови. До теперішнього часу не досліджено найдавнішу номінацію німецьких лексичних одиниць, що позначають колір, не вивчено їх семантику та її зміну в різні періоди розвитку німецької мови.

Діахронічне дослідження кольоропозначення *gelb* ‘жовтий’ дозволяє зазирнути в історичне минуле цієї лексеми німецької мови, вивчити її становлення та розвиток та на основі отриманих даних реконструювати найдавнішу форму та значення.

ЛСВ слова *gelb* ‘жовтий’ у різні періоди розвитку німецької мови

Лексичне значення		
Двн	Свн	нвн
gelo 1) позначення кольору ідентичного кольору золота, вогню, світла.	gel 1) позначення кольору близького до кольору золота, сонця; 2) неолірне значення: символ заздрості та злості.	gelb 1) колір властивий лимону, меду; 2) неолірна властивість, ознака предмета: а) негативний емоційний стан людини, її негативні вчинки (часто виступає із grün); б) різноманітні терміни.

У словниках приймається, що двн. *gruoni* сходить до дієслова двн. *gruoen* 'рости, зеленіти' [3, с. 258], який у цьому виді в сучасній німецькій мові не зберігається (нім. *grünen* 'зеленіти' є вторинним, утвореним від *grün*). Однак він має місце в інших німецьких мовах: англ. *to grow* 'рости, процвітати, збільшуватись', дсакс. *grōwan* [4, с. 249].

Порівняно з двн. *gruoen* більш давньою формою є дсакс. *growan* 'рости' [4, с. 249]. В. Скит вважає, що в прагерманському в основі вказаного дієслова знаходиться **gra-*, **grō-*, а звідси можна припустити, що загублений голосний в корені дієслова *gruoen*, *grōwan* у стародавніх німецьких мовах розвинувся під впливом наступного *-wan*, де *[w]* є білабіальним. Форма *grōwan* чітко являє собою два склади *grō-wan*, які в давнину мали самостійні смислові значення. Початкове *gr-* зводиться в словниках до уе. **ghre(ð)-*/**ghre-*/**ghra-*/**ghro-* зі значенням 'рости, проростати, випирати' [3, с. 252]. Очевидно, що в цьому корені знаходиться 'сема зростання'. Щодо другої частини *-wan* у словниках немає згадок. Однак аналогічну форму *-we* зустрічаємо, наприклад, у двн. *frouwe* 'жінка', яка інтерпретується як 'одна з перших' [1, с. 51]. В іншому імені двн. *kniewen* (дат. мн. від *kneo* 'коліно') наприкінці слова має місце *-wen*, подібна форма в дсакс. має вигляд *kneohon* (дат. мн.) з кінцевим *-hon*. Очевидно, що формати *-wen* і *-hon* генетично споріднені і сягають **hwen* і потім іе. **kwen* (згідно із законом Грімма уе. **kw* > герм. **hw*).

Форма **-kwen* співвідносила в давнину зі значенням 'один, частина', а також могла мати значення 'перший'.

Наведений вище аналіз дозволяє розглядати в дсакс. *grōwan* та у двн. *gruoen* дві смислові складові: 1) 'рости' та 2) 'частина цього зростання', 'початкова', 'перша'. Таким чином, дієслово двн. *gruoen* мав первісну значущість 'проростати, сходити', яку вказують також окремі словники [3, с. 258]. Спорідненим за формою та значенням є загальнонімецьке слово *das Gras* 'трава', первинне значення якого було 'проростаюча зелень', 'свіжа поросль' [3, с. 252]. Вочевидь, що сенс двн. *gruoni* 'зелений' виник у період весняного пробудження природи та отримання нею відповідного кольорового забарвлення. Словопозначення 'зелений' з'явилося в результаті складання індоєвропейського кореня **gher(ð)* 'рости' і кореня **kwen* 'початок', що означало 'початок зростання' (в природі).

До зазначеної індоєвропейської форми належать виголоси 'рости', 'зелений' та в інших індоєвропейських мовах. Наприклад: ісл. **zelen'-(je)*, літ. *žalias* 'зелений', лтс. *zaļš*, прус. *saligan*, лат. *holus*, *holeris*, кімр. *gledd* 'зелений дерн', скр. *hari* 'жовтий, зелений' [2, с. 257]. Зміна початкового приголосного у мовах є фонетично закономірним стосовно уе. **gher(ð)*, характерною є тільки поява приголосного *-l-* на місці *-r-*. Однак і це зрозуміло, якщо взяти до уваги, що слова, що позначають 'початок зростання, зелений', зароджувалися в той період, коли індоєвропейські *[r]* і *[l]* були однією фонемою. Варіантами однієї фонemi зазначені приголосні виступали у ранньоіндоєвропейській прамові. Таким чином, двн. *gruoni* мало первинну значимість 'початок зростання', ця сема має відношення насамперед до весняного періоду росту рослин, а також відображена і в позначенні початкової стадії росту плодів ('незрілі') та життя людини ('недосвідчений, молодий'). Однак найбільшого поширення в німецькій мові (та інших мовах) набула форма, що позначає зелений колір.

У давнину, як було зазначено вище, прикметник *gruoni* 'зелений' ставився насамперед до природи, позначаючи її початковий період зростання. Однак зміна загальної колірної картини восени також могла послужити в розумінні стародавніх початком зростання в природі наступного етапу. Отже, сема 'початок зростання' могла використовуватися і тут, а також виступити в ролі найменування кольору жовтий, характерного для дерев і кущів восени. У цьому значенні зустрічаємо в окремих мовах розглянутий корінь уе. **gher-*. Порівн.: динд. *háris* 'жовтий, зелений', ав. *zairi-* 'жовтий, золотистий' [4, с. 92]. Омонічність */r/* та */l/* в корені слова дозволяє розглядати двн. *gelo* 'жовтий' як споріднене праформі, що дала двн. *gruoni* зелений. Сучасний німецький прикметник *gelb* 'жовтий' має кінцевий губний приголосний, який сходить до губно-губного */w/*, поміченого в англ. *yellow* 'жовтий'. Англійську форму В. Скит виводить із прагерманського *gelwoz* [4, с. 728]. Очевидною є спорідненість із формою дсакс. *grōwan*

‘рости’. Спостереження дозволяє припустити виникнення німецьких форм *gruoni* ‘зелений’ та *gelo* ‘жовтий’ з одного кореня, який у праїндоевропейському мав вигляд **gher-/ *ghel-* ‘рости’. Розщеплення кореневого приголосного на /r/ і /l/ призвело до утворення форм, що позначають «початок зростання» і потім кольору відповідно зелений і жовтий. Цікаво відзначити, що не тільки формальну відмінність отримав у німецькій (і в німецьких мовах) єдиний індоевропейський корінь, але за цими формами закріпилися різні за значенням символи: за ‘зеленим’, як говорилося вище, відзначаються в основному позитивні якості, духовне зростання людини, за ‘жовтим’ – негативні (заздрість, злість, ревності) [3, с. 227].

У словниках вважається, що німецьке *gelb* ‘жовтий’ походить від *ue. *ghel[ə]-, *ghle-* зі значенням ‘блискучий, мерехтливий (жовтим, зеленим, блакитним кольором)’ [3, с. 227]. Вважаємо, що наші висновки не суперечать словниковим статтям, але дозволяють отримати глибшу реконструкцію індоевропейських форм і звести **gher(ə)-* і **ghel(ə)-* до більш давньої праформи *ue. *gher/l.* А це у свою чергу уточнює та конкретизує значущість різних німецьких форм, що позначають у сучасній німецькій мові *grün* ‘зелений’ та *gelb* ‘жовтий’.

Список використаних джерел

1. Таранець В. Г. Поняття бінарності та зародження древніх слів. *Мова* : часопис. Одеса, 1999. Вип. 3–4. С. 48–53.
2. Етимологічний словник української мови. У 7 т. Т. 2 / голов. ред. О. С. Мельничук. Київ : Наук. думка, 2015. 570 с.
3. Duden. Das Herkunftswörterbuch. Etymologie der deutschen Sprache. 2. Aufl. / Bearb. von Günter Drosdowski. Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Dudenverlag, 2019. Bd. 7. 843 S.
4. Skeat W. An Etymological Dictionary of the English Language. Oxford, 2003. 70 p.

Ключові слова: прикметники на позначення кольору, діяхронічні ознаки, розвиток семантики, реконструкція слів, мотивація, бінарність, символіка, синкретизм, первинна номінація.

Keywords: adjectives denoting colour, diachronic properties, the development of semantics, reconstruction of words, motivation, binary opposition, symbolism, syncretism, primary nomination.

Швелідзе Лідія Дмитрівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук*

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ

Методика викладання іноземних мов у контексті перекладу відображає сучасні тенденції в освіті та враховує високі технологічні можливості. Інноваційні підходи охоплюють такі аспекти, як використання віртуальних інструментів, користування мультимедійними ресурсами, інтерактивні заняття, інтеграція міждисциплінарних підходів, залучення зовнішніх експертів.

Використання віртуальних інструментів у контексті навчання англійської мови та перекладу є важливим напрямом сучасної методики викладання. Онлайн-платформи надають студентам можливість вивчати мову та виконувати вправи перекладу у зручний для них час і в зручному місці. Очевидно, що це сприяє збереженню часу та збільшенню доступності освітнього процесу. Онлайн-платформи часто містять інтерактивні вправи та завдання, які стимулюють активну участь студентів в освітньому процесі. Наприклад, вони можуть включати відеоуроки, вправи на розвиток навичок читання та аудіювання, а також інтерактивні завдання на переклад.